

Sota la sola de la sabata

Museu de la terrissa de Quart

MÒNICA FERRERÓS

A nys enrere, ja en fa uns quants, quan passava davant d'una botiga de ceràmica, somreia amb certa tendresa condescendent i un xic de compassió. Em semblava que la gent que en comprava encara vivia en un passat ranci. Jo, llavors, vivia a la gran metròpoli. Era una urbanita progre i me'n sentia orgullosa. Jo, llavors, vivia informatitzada. Entre softwares de tot tipus, programes de disseny i delineació, codis de programació, Internet, FTP... i totes aquelles paraules noves que, quan les deies, semblava que formaves part d'un grup de visionaris privilegiats que caminaven cap al futur adequat. Ara, per sort, la meua mirada ha canviat. Talment si una bena m'hagués caigut del ulls, la terrissa, la ceràmica, el rajol, en definitiva els derivats del fang, han adquirit per a mi tot el sentit. I és per aquest motiu que em vaig interessar per la inauguració d'un nou museu relacionat amb el tema.

El Museu de la Terrissa de Quart no és un contenidor d'objectes. Malgrat contenir-ne, i de gran interès i bellesa, gratament sorpresa puc dir que visitar-lo suposa una experiència de coneixement. És endinsar-se en el procés que transforma la terra, la matèria inerta per excel·lència, en objecte significat.

Aquest procés de transformació esdevé síntesi de l'actitud humana i ens recorda com, a principis del

Foto: Mònica Ferrerós

segle XXI, no ens trobem tant lluny dels orígens en què l'home començà a ser humà cuinant per primera vegada. Perquè això és el que seguim fent els humans, utilitzem el nostre enginy per transformar les matèries primeres en objectes. Objectes funcionals o eines, més o menys complexes, més o menys útils, més o menys prescindibles. Objectes, el diàleg amb els quals ens ha acompanyat al llarg de la nostra història en un llarg procés de progrés històric. L'hàbitat natural tornat civilització. L'ésser humà rodejat, per una banda, d'uns objectes dels quals en depèn cada cop més la seva supervivència i, per l'altra, d'altres aparentment no tant vitals, però que configuren i expliquen la seva subjectivitat.

Foto: Mònica Ferrerós

I és per aquesta importància de l'objecte que l'home ha perseverat des de temps immemorials per millorar la producció dels seus utensilis. També els de terrissa. I a l'edifici de la bòbila de Quart et queda ben palès que trencar un plat (o un càntir), és trencar una peça que existeix gràcies a l'esforç, la paciència i la tècnica d'una bona colla de professionals. Allà, no només la història, la tradició o la peculiaritat de cada objecte agafa valor, sinó tot el procés: la recollida de la llenya que haurà de cremar dins els forns, la recerca de la veta de terra adequada, la llarga transformació de la terra en fang: desterrostar-la, barrejar-la amb l'aigua, colar

les impureses, assecar la mescla resultant al sol en llargues piscines i amassar el fang precipitat. Llavors, tota la feina pròpia de taller: el tornejat de les peces o l'emmotllat dels rajols i la incorporació dels acabats. I, finalment, valors el risc de la cocció i la perícia necessària per minimitzar-lo i, és clar, la importància de no espatllar-ho tot en els processos posteriors.

Personalment he agraït constatar que els terrissaires de Quart —les cinc famílies que resten de la trentena que hi havia abans de la crisi dels anys 60, provocada per l'entrada dels productes derivats del petroli i nous sistemes de producció—, malgrat el procés

Foto: Mònica Ferrerós

Foto: Mònica Ferrerós

d'industrialització que ha sofert també el seu ram al llarg de les últimes dècades, segueixen fidels a processos tradicionals d'aquesta alquímia. Ho agraeixo per una qüestió de proximitat a l'origen. El fang fou la primera matèria. Industrialitzat, malgrat oferir noves oportunitats, desapareix al servei del concepte al qual dona forma.

Un objecte fet amb les mans em recorda qui sóc, quina és la meva primera humanitat. Un objecte fet amb les mans em recorda l'origen de tots els meus objectes. De tant en tant, encara entre Facebooks i paquets Office, agafo un tros de fang i el transformo. M'ajuda a posar els peus a terra. M'ajuda a recordar què hi ha sota l'asfalt, sota la sola de la sabata.